*Výbor pre kultúru a vzdelávanie*
*predsedníčka*

14.7.2026

Li Andersson
predsedníčka
Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci
BRUSEL

Vec: Stanovisko výboru CULT o podpore zručností v Únii – príležitosti na odborné vzdelávanie a prípravu v časoch transformácie (2026/2070(INI))

Vážená pani predsedníčka,

v rámci uvedeného postupu bol Výbor pre kultúru a vzdelávanie (CULT) požiadaný o predloženie stanoviska Vášmu výboru a rozhodol sa zaslať toto stanovisko vo forme listu.

Výbor pre kultúru a vzdelávanie preskúmal uvedenú otázku na svojej schôdzi 14. júla 2026. Na tejto schôdzi sa rozhodol predložiť Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci ako gestorskému výboru toto stanovisko.

S úctou

Nela Riehl

## NÁVRHY

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej články 165 a 166,

A. keďže odborné vzdelávanie a príprava (OVP) predstavuje kľúčový pilier európskeho vzdelávacieho priestoru, únie zručností a európskeho ekosystému celoživotného vzdelávania a v období ekologickej, digitálnej, demografickej a priemyselnej transformácie prispieva k osobnému rozvoju, kvalitnému zamestnaniu, sociálnej súdržnosti, konkurencieschopnosti a odolnosti EÚ vrátane strategickej autonómie; keďže odborné vzdelávanie a príprava majú kľúčovú úlohu pri posilňovaní priemyselnej základne Európy, zachovávaní a zdokonaľovaní špecializovaných technických znalostí a riešení nedostatku pracovnej sily v odvetviach, ktoré sú kľúčové pre konkurencieschopnosť a odolnosť Únie; keďže kodanský proces, ktorý sa začal v novembri 2002 s cieľom posilniť európsku spoluprácu v oblasti OVP, poskytuje ucelený rámec pre európsku politiku v tejto oblasti;

B. keďže OVP by sa malo považovať za samostatnú, vysoko kvalitnú vzdelávaciu dráhu a keďže členské štáty by mali v súlade so svojimi vnútroštátnymi systémami vzdelávania a odbornej prípravy podporovať a presadzovať rovnocenné postavenie odbornej a akademickej dráhy pri tvorbe politík, v poradenstve pre učiacich sa, možnostiach mobility, systémoch uznávania, investícií do kvalitného informovania verejnosti o OVP; keďže rovnaká hodnota by mala znamenať skutočný prístup a príležitosti pre učiacich sa všetkých vekových skupín a z rôznych prostredí, a nie hru s nulovým súčtom medzi sektorom vzdelávania a sektorom odbornej prípravy;

C. keďže atraktívnosť a kvalita OVP závisia nielen od ich relevantnosti pre trh práce, ale aj od výučby a odbornej prípravy, systémov poradenstva, inkluzívneho prístupu, priepustnosti medzi dráhou vzdelávania a dráhou odbornej prípravy, uznávania zručností a kvalifikácií a rozvoja základných, digitálnych, ekologických, občianskych, sociálnych a prierezových kompetencií;

D. keďže verejné investície na jedného učiaceho sa a priama finančná podpora sú vo väčšine členských štátov systematicky nižšie v prípade vyššieho sekundárneho a postsekundárneho vzdelávania (nezahrňovaného do terciárneho) – teda na úrovniach, kde sa OVP sústreďuje – než v prípade terciárneho vzdelávania[1];

E. keďže mobilita učiacich sa v OVP a učňov zostáva jednou z najzreteľnejších oblastí, v ktorých je ešte potrebné tento zámer uviesť do praxe; keďže príliš veľa učiacich sa v OVP a učňov sa naďalej stretáva s právnou neistotou, administratívnymi prekážkami, obmedzenou kapacitou poskytovateľov, nejasnými zodpovednosťami a

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2026/783536/CASP_STU(2026)783536_EN.pdf

nevyriešenými otázkami týkajúcimi sa poistenia, odmeňovania, sociálneho zabezpečenia a uznávania; keďže učiaci sa si často nie sú vedomí svojich práv ani postupov, ktoré majú k dispozícii na nahlásenie zneužívania; keďže ďalšie prekážky, ako napríklad rastúce náklady na bývanie a životné náklady, môžu viesť k tomu, že učiaci sa zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia budú vylúčení z možností mobility v rámci odborného vzdelávania a prípravy;

F. keďže pretrvávajúci nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami naďalej brzdí produktivitu, hospodársky rast a inovácie v celej Únii, čo poukazuje na potrebu užšej spolupráce medzi poskytovateľmi odborného vzdelávania, zamestnávateľmi, MSP a miestnymi produktívnymi ekosystémami; keďže systémy odborného vzdelávania a prípravy založené na učňovskej príprave a duálnom vzdelávaní, ktoré spájajú učenie sa v školách s rozsiahlou kvalitnou odbornou prípravou na pracovisku v podnikoch, sa osvedčili ako účinné pri podpore prechodu zo vzdelávania do zamestnania;

G. keďže posilnenie spoločných európskych zásad a ustanovení týkajúcich sa mobilných učiacich sa v OVP a učňov by mohlo prispieť k väčšej právnej istote pre učiacich sa, poskytovateľov OVP, zamestnávateľov a príslušné orgány, a to pri plnom rešpektovaní právomocí členských štátov a vnútroštátnych systémov OVP;

H. keďže mobilita v oblasti OVP si vyžaduje posilnenie podporných kapacít v rámci inštitúcií OVP, vrátane špecializovaného personálu, poradenstva, partnerstiev so zamestnávateľmi, zjednodušených postupov a digitálnych nástrojov;

I. keďže centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy (CEOVP), ktoré boli zavedené v súčasnom programe Erasmus+, predstavujú transformatívne projekty spolupráce a partnerstvá spájajúce poskytovateľov OVP, orgány verejnej moci, akademickú obec a súkromný sektor, ktoré zohrávajú úlohu v ekosystémoch zručností, svete práce, inováciách a ekologickej a digitálnej transformácii, podporované inovatívnymi pedagogickými prístupmi, odborným rozvojom učiteľov a školiteľov, mobilitou učiacich sa a zamestnancov a stratégiami internacionalizácie OVP;

J. keďže OVP potrebuje v rámci nasledujúceho VFR primeranú, viditeľnú a postupne posilňovanú podporu, najmä v rámci programu Erasmus+, pričom je potrebné zachovať flexibilitu a vyváženú štruktúru programu v oblasti celoživotného vzdelávania, ako aj ostatných doplnkových fondov EÚ; keďže excelentnosť OVP závisí aj od učiteľov, školiteľov, mentorov na pracovisku, priepustnosti medzi dráhou vzdelávania a dráhou odbornej prípravy a od inkluzívneho prístupu;

K. keďže nedostatok učiteľov odborného vzdelávania a prípravy postihuje všetkých 27 členských štátov EÚ; keďže podľa prieskumu Cedefopu z roku 2025 len 18 % učiteľov OVP verí, že ich povolanie je docenené, pre jednu tretinu z nich nebolo toto povolanie prvou voľbou a v priemere poberajú o 11 % nižší plat ako ostatní odborníci s vysokoškolským vzdelaním[2].

[2] https://www.cedefop.europa.eu/en/press-releases/cedefop-launches-first-european-vocational-teacher-survey-tackle-critical-vet-teacher-shortages

1. víta obnovenú politickú pozornosť, ktorá sa venuje OVP, v kontexte únie zručností, Herningskej deklarácie v rámci kodanského procesu a pripravovanej európskej stratégie pre odborné vzdelávanie a prípravu a pripomína jeho úlohu ako piliera európskeho vzdelávacieho priestoru, únie zručností a európskeho ekosystému celoživotného vzdelávania pri posilňovaní konkurencieschopnosti a odolnosti;

2. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby rovnocennosť dráh odborného a akademického vzdelávania premietli do konkrétnych opatrení v oblasti tvorby politík, poradenstva pre učiacich sa, možností mobility, systémov uznávania kvalifikácií, investícií do kvalitného informovania verejnosti o excelentnosti a inkluzívnosti v OVP, a to najmä s cieľom zvýšiť jeho atraktívnosť;

3. zdôrazňuje, že rovnaká hodnota by mala znamenať skutočné príležitosti pre učiacich sa, a nie hru s nulovým súčtom medzi sektorom vzdelávania a sektorom odbornej prípravy;

4. zdôrazňuje, že v budúcej stratégii pre OVP by sa mali naďalej klásť do popredia učiaci sa a mala by sa podporovať nielen konkurencieschopnosť Európy, ale aj osobný rozvoj, sociálne začlenenie a demokratická účasť učiacich sa, pričom by mala prispievať k vysokokvalitnému, inkluzívnemu, inovatívnemu a atraktívnemu európskemu OVP s medzinárodným rozmerom; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam jasných dráh postupu v rámci OVP, vrátane vyššieho odborného vzdelávania a prípravy a kvalifikácií na úrovni 5 a vyššej podľa EKR;

5. upozorňuje, že mnohým tradičným remeslám a zručnostiam v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva hrozí zánik v dôsledku demografických zmien a nedostatku štruktúrovaných spôsobov odovzdávania; zdôrazňuje význam medzigeneračného prenosu zručností pri riešení demografických zmien a nedostatku pracovnej sily; podporuje iniciatívy, ktoré pomáhajú skúseným pracovníkom prenášať svoje vedomosti a odborné znalosti prostredníctvom mentorstva, aktualizačnej odbornej prípravy a systémov učňovskej prípravy; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby využívali odborné vzdelávanie a prípravu ako prostriedok na zachovanie a odovzdávanie týchto zručností; vyzýva, aby boli stratégie pre OVP prepojené s miestnymi kultúrnymi ekosystémami a kultúrnym dedičstvom ako nástroj územnej súdržnosti a boja proti demografickému úpadku; vyzýva, aby sa v pripravovanej stratégii pre OVP v plnej miere zohľadnil kultúrny a kreatívny sektor;

6. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa prioritne zaoberali právnou a administratívnou neistotou, ktorá postihuje mobilných učiacich sa v OVP a učňov, a to aj pokiaľ ide o postavenie učiacich sa, zmluvné podmienky, odmeňovanie, sociálne zabezpečenie, poistenie a uznávanie období štúdia v zahraničí;

7. vyzýva Komisiu, aby posilnila spoločné európske zásady a ustanovenia týkajúce sa mobilných účastníkov odborného vzdelávania a prípravy a učňov, a to pri plnom rešpektovaní právomocí členských štátov a vnútroštátnych systémov OVP, s cieľom zabezpečiť väčšiu právnu istotu pre učiacich sa, poskytovateľov OVP, zamestnávateľov a príslušné orgány, a to aj prostredníctvom vypracovania spoločného európskeho rámca pre automatické vzájomné uznávanie študijných kvalifikácií a období štúdia v zahraničí v rámci školského vzdelávania, OVP a vysokoškolského vzdelávania; vyzýva členské štáty, aby zaručili prenosnosť domácich štipendií a pôžičiek pre učiacich sa v OVP, ktorí sa zúčastňujú na uznanej mobilite, tak, aby sa podpora dostala k učiacemu sa aj v zahraničí; zdôrazňuje dôležitosť pravidelného prehodnocovania a indexovania štipendií a finančnej podpory pre účastníkov OVP, učňov, učiteľov a zamestnancov zapojených do aktivít mobility podľa inflácie;

8. vyzýva, aby sa z programu Erasmus+ financovali systémy podpory mobility v rámci inštitúcií OVP, ako sú napríklad koordinátori mobility priamo v týchto inštitúciách, a to na základe úspešných pilotných projektov, ako je projekt MONA vo Francúzsku, s cieľom zapojiť koordinátorov mobility, ktorí budú usmerňovať učiacich sa v OVP v ich mobilitných projektoch, poskytovať poradenstvo učiteľom OVP pri príprave európskych projektov a uľahčovať kontakty medzi inštitúciami OVP, súkromným sektorom a učiacimi sa;

9. podporuje rozvoj infraštruktúry digitálnej mobility prispôsobenej OVP, inšpirovanej skúsenosťami z programu Erasmus bez papierov vo vysokoškolskom vzdelávaní, s cieľom zjednodušiť administratívne procesy, dohody o štúdiu, postupy uznávania a spoluprácu medzi poskytovateľmi OVP, zamestnávateľmi a príslušnými orgánmi;

10. zdôrazňuje transformatívnu úlohu centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy (CEOVP) ako projektov spolupráce a partnerstiev, ktoré spájajú poskytovateľov OVP, orgány verejnej moci, akademickú obec a súkromný sektor s cieľom posilniť väzby medzi týmito zainteresovanými stranami, vytvárať inovatívne učebné osnovy a pedagogické formáty, ktoré reagujú na potreby Európy v oblasti zručností, podporovať mobilitu učiacich sa, učiteľov, školiteľov a zamestnancov v OVP a hľadať riešenia administratívnych, finančných, právnych a praktických prekážok, ktoré bránia mobilite v rámci OVP;

11. vyzýva, aby bol v rámci nasledujúceho programu Erasmus+ zachovaný rozpočet určený pre CEOVP a aby úspešné CEOVP získali stabilitu a viditeľnosť potrebnú na to, aby mohli naďalej inovovať a transformovať sektor OVP na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni;

12. zdôrazňuje úlohu regionálnych, mestských a miestnych orgánov pri budovaní inkluzívnych, spravodlivých a s trhom práce prepojených ekosystémov učňovského vzdelávania a OVP, ako aj pri priamom riadení verejných centier odborného vzdelávania;

13. pripomína, že OVP potrebuje v rámci programu Erasmus+ primeranú, viditeľnú a postupne posilňovanú podporu, ktorá bude vychádzať z dopytu učiacich sa, kvality,

inklúzie, absorpčnej kapacity a cieľa balíka opatrení Európa v pohybe v oblasti mobility v rámci OVP, pričom sa zachová flexibilita a vyvážená štruktúra programu v oblasti celoživotného vzdelávania;

14. vyzýva, aby boli všetky budúce štipendiá v rámci programu Erasmus+ a akcie zamerané na talenty alebo excelentnosť v strategických oblastiach vzdelávania v prípade potreby otvorené pre učiacich sa v OVP a pre vyššie stupne OVP, pričom by mali dopĺňať, a nie znižovať, základné financovanie programu Erasmus+ určené na vzdelávaciu mobilitu, inklúziu a spoluprácu;

15. vyzýva, aby sa v pripravovanom programe EÚ pre učiteľov a školiteľov výslovne riešili príčiny nedostatku a potreby učiteľov a školiteľov v OVP, ako aj ostatných súvisiacich pracovníkov, vrátane atraktívnosti tejto profesie, počiatočného a ďalšieho odborného rozvoja, flexibilných kariérnych dráh, pedagogických inovácií, digitálnych kompetencií, kompetencií v oblasti umelej inteligencie a ekologických kompetencií, zručností v oblasti inklúzie a podpory podnikových mentorov;

16. zdôrazňuje dôležitosť priepustnosti medzi OVP a inými vzdelávacími a kvalifikačnými dráhami, ako je vysokoškolské vzdelávanie, vzdelávanie dospelých a zamestnanosť, aby sa učiaci sa mohli medzi týmito dráhami pohybovať bez toho, aby sa dostali do slepej uličky; v tejto súvislosti vyzýva na väčšie uznávanie kvalifikácií a výstupov z OVP, lepšie poradenstvo počas celého života, mikrokvalifikácie s garantovanou kvalitou, potvrdzovanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, ako aj prechodové cesty z počiatočného OVP k vyššiemu OVP, vysokoškolskému vzdelávaniu a ďalšiemu OVP;

17. vyzýva, aby učebné plány OVP vybavili učiacich sa nielen zručnosťami špecifickými pre dané povolanie, ale aj základnými, digitálnymi, kompetenciami v oblasti umelej inteligencie, ekologickými, občianskymi kompetenciami, mediálnou gramotnosťou, podnikateľskými, sociálnymi a prierezovými kompetenciami potrebnými pre kvalitné pracovné miesta, celoživotné vzdelávanie, aktívne občianstvo a demokratickú odolnosť; pripomína, že o dosiahnutie excelentnosti a inkluzívnosti v OVP sa musí usilovať spoločne a že vysokokvalitné OVP, príležitosti na mobilitu a inovácie by mali byť prístupné učiacim sa s obmedzenými možnosťami, učiacim sa so zdravotným postihnutím a s poruchami učenia, dospelým učiacim sa, učiacim sa v najvzdialenejších regiónoch, vo vidieckych, odľahlých a znevýhodnených oblastiach, ako aj ženám a dievčatám v programoch OVP v oblasti STEM, a to aj prostredníctvom ponúk mobilnej odbornej prípravy, kombinovaného vzdelávania, diaľkového poradenstva a spolupráce medzi školami, vzdelávacími centrami a miestnymi komunitami;

18. vyzýva členské štáty, aby sa zaoberali rodovými stereotypmi a štrukturálnymi prekážkami, ktoré majú vplyv na voľbu vzdelávania a kariéry, s cieľom podporovať vyváženejšiu účasť žien a mužov vo všetkých odborných dráhach, odvetviach a povolaniach;

19. vyzýva na ďalšie podporovanie efektívneho a účinnejšieho využívania verejných prostriedkov na OVP, ako aj na doplnkovosť a synergie financovania v rámci budúceho viacročného finančného rámca, a to okrem Európskeho fondu pre

konkurencieschopnosť najmä v rámci programov Erasmus+, AgoraEU, Európskeho sociálneho fondu a ďalších fondov politiky súdržnosti; vyzýva na zlepšenie údajov a monitorovania OVP, ako aj na obnovenie úsilia zameraného na účinné zavedenie referenčných kritérií EÚ v oblasti OVP vo všetkých členských štátoch;

20. požaduje, aby budúca európska stratégia pre odborné vzdelávanie a prípravu nadväzovala na kodanský proces a jeho najnovší míľnik – Herningskú deklaráciu, pričom by sa malo zabrániť vytváraniu nových, navzájom nesúvisiacich iniciatív, a aby sa posilnila súdržnosť a praktické využitie existujúcich európskych nástrojov, vrátane európskeho kvalifikačného rámca, EQAVET, Europassu, mikrokvalifikácií, digitálnych kvalifikácií a potvrdzovania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa;

## PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa výboru požiadaného o stanovisko vyhlasuje, že do svojho stanoviska zahrnula informácie k záležitostiam týkajúcim sa predmetu spisu, ktoré jej počas prípravy stanoviska až do jeho prijatia vo výbore poskytli títo zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti[1], alebo títo zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev:

| **1. Zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti** |
|---|
| Francúzske ministerstvo školstva |
| **2. Zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev** |
| Žiadni. |

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne výboru požiadaného o stanovisko.

Ak sú v zozname uvedené mená, funkcie alebo mená a funkcie fyzických osôb, spravodajkyňa výboru požiadaného o stanovisko vyhlasuje, že predložila dotknutým fyzickým osobám oznámenie Európskeho parlamentu o ochrane údajov č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v ktorom sa stanovujú podmienky spracúvania ich osobných údajov a práva súvisiace s týmto spracúvaním.

[1] Medziinštitucionálna dohoda z 20. mája 2021 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o povinnom registri transparentnosti (Ú. v. EÚ L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

## ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

| 21 | + |
|---|---|
| ECR | Lara Magoni, Ivaylo Valchev |
| PPE | Niels Geuking, Sunčana Glavak, Eleonora Meleti, Giusi Princi, Hélder Sousa Silva, Viktor Weisz, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver |
| PfE | Catherine Griset |
| Renew | Hristo Petrov, Marjan Šarec |
| S&D | Isilda Gomes, Hannes Heide, Emma Rafowicz, Sabrina Repp, Sandro Ruotolo, Joanna Scheuring-Wielgus |
| Verts/ALE | Diana Riba i Giner, Nela Riehl |

| 0 | - |
|---|---|
| | |

| 1 | 0 |
|---|---|
| ESN | Zsuzsanna Borvendég |

Vysvetlenie použitých znakov:
+ : hlasovali za
- : proti
0 : zdržali sa hlasovania